

# MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetuse, tel. 475-91. Talitus, tel. 408-24  
TALLINN, Toomkooli 13.

Tellimishind aastas Kr. 5.—  
ühes kunkirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—  
Üksiknumber 15 senti.



KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR  
JA VASTUTAV TOIMETAJA  
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson  
Sektsiooni nõukogu esimees A. Meerits  
Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus  
Sektsiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp  
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 13

Tallinn, 28. märtsil 1939

V aastakäik

## SISU:

Lk.

### PÕLLUMAJANDUS

Uusi korraldusi Läti veisekasvatuse ja piimanduse edendamiseks . . . . . 238

### TOOSTUS JA KAUBANDUS

Kalakaubandus 1938. a. . . . . 242

### LAEVANDUS

Laevasõit sadamates (peale Tallinna) jaanuaris ja veebruaris k. a. . . . . 245

Prahiturg . . . . . 245

### PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg . . . . . 246  
Põllumajanduslik väljavedu . . . . . 247  
Juustuturg . . . . . 247  
Peekoniturg . . . . . 247  
Tapaloomade ja lihaturg . . . . . 248  
Toornahkade turg . . . . . 248  
Kanamunaturg . . . . . 249  
Piimaturg . . . . . 249  
Teraviljaturg . . . . . 249  
Linaturg . . . . . 250  
Kartuliturg . . . . . 250  
Aedviljaturg . . . . . 250  
Kalaturg . . . . . 251

### INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne . . . . . 252

### VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Importkonverents Varssavis . . . . . 253  
Sprottide sissevedu Rootsi . . . . . 254  
Poola kartuliekspord 1937. ja 1938. a. . . . . 254  
Vineerlumajade tööstuse edukas areng P.-Am. Ühendriikides . . . . . 255  
Piiritus- ja viinatoodangu tööstmine . . . . . 255  
Rootsi kliiringarved välisriikidega . . . . . 256  
Rootsi tööstus jaanuaris 1939. a. . . . . 256  
Muudatusi kondentspiima eksportmäärusis Belgias . . . . . 256  
Telliskivide väljavedu Rootsi . . . . . 256

## CONTENTS:

Page

### AGRICULTURE

New Regulations for Promoting Cattle Raising and Dairy Industry in Latvia . . . . . 238

### INDUSTRY AND TRADE

Fish Trade in 1938 . . . . . 242

### SHIPPING

Activity of Harbours (Excl. Tallinn) in Jan. and Febr. . . . . 245

Freight Market . . . . . 245

### AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market . . . . . 246  
Exports of Agricultural Products . . . . . 247  
Cheese Market . . . . . 247  
Bacon Market . . . . . 247  
Cattle and Meat Market . . . . . 248  
Rawhide Market . . . . . 248  
Egg Market . . . . . 249  
Milk Market . . . . . 249  
Grain Market . . . . . 249  
Flax Market . . . . . 250  
Potato Market . . . . . 250  
Vegetable Market . . . . . 250  
Fish Market . . . . . 251

### INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 252

### FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Import Conference in Warsaw . . . . . 253  
Imports of Sprats from Sweden . . . . . 254  
Polish Potato Exports in 1937 and 1938 . . . . . 254  
Successful Development of Plywood House Building Industry in U.S.A. . . . . 255  
Increasing Production of Spirit and Vodka . . . . . 255  
Swedish Clearing Accounts with Other Countries . . . . . 256  
Swedish Industry in January, 1939 . . . . . 256  
Changes in Export Regulations for Condensed Milk in Belgium . . . . . 256  
Brick Exports to Sweden . . . . . 256

# PÖLLUMAJANDUS

## UUSI KORRALDUSI LÄTI VEISEKASVATUSE JA PIIMANDUSE EDENDAMISEKS.

NEW REGULATIONS FOR PROMOTING CATTLE RAISING AND DAIRY INDUSTRY IN LATVIA.

Agr. Kr. Joost.

**Üldandmeid.** Lätis veisekasvatuseisund ja organiseerimine sarnivad suuresti meie omiga. Lehmade arvult ületab Läti meid ligi 100%-selt (1937. a. oli Lätis lehmaid 878 000, Eestis 451 670), kuid üleriiklik keskmine piimatoodang lehma kohta on veidi madalam kui Eestis. 1937. a. langes Lätis 1900 kg piima lehma kohta, Eestis — 2103 kg. [Karjakontrolli all on lehmaid veidi rohkem, 1937/38. a. 14,9% ja Eestis — 14,2%, kusjuures kontroll-lehmade toodangud on sama suured (1937/38. a. kummaski maas 107,7 kg võirasva). Lätiski on pööratud suurt tähelepanu karjade tõustamisele ja tõuaretustööle. 1937/38. a. tegutses 1444 pullijaama (Eestis 732), kusjuures nimetatud tõupullidega paaritati 104 574 lehma ehk ca 12% lehmade üldarvust. Samal aastal võeti tõuraamatusse 2385 lehma ja 790 pulli ja eeltõuraamatusse 4782 lehma, Eestis samal ajal 540 pulli ja 2314 lehma. 1937. a. valmistas Lätis eksportvõid 272 piimatolmut, millede keskmine piimaläbikäik oli 1 763 000 kg aastas. Samal aastal esitati riiklikule kontrollijaamale 21 722 tn võid, millest lubati eksportida 19 211 tn ehk 88%.

**Põllumajanduslike ostusaaduste müügi korraldamine.** Lätis on püütud põllumajanduslike ostusaaduste müüki koondada ühe asutise kätte, et korraldada paremini nende saaduste sissevedu ja vähendada vahenduskulusid. 1937. a. asutatud keskühing „Turiba“ (kasu) on suurim jõusöötade, kunstväetiste ja põllumajandus- ning piimandusmasinate impordör. „Turiba“ ülesandeks on peamiselt majandusühisuste ja piimaühisuste varustamine. Sel asutisel on 3 osakonda: 1) kaubandusosakond, 2) organisatsiooni-osakond ja 3) tehniline osakond. Neist on organisatsiooni-osakonna ülesandeks enam propaganda ja revisjon ning tehnilises osakonnas antakse ehitus- ja masinatehnilist nõuannet, ja val-

mistatakse plaane ning eelarveid peamiselt piimatolmutusele. Kaubandusosakonna põllumajandusjaoskonnas on 4 alajaoskonda: 1) põllumajandusmasinad, 2) kunstväetised, 3) jõusöödad ja 4) meiereimasinad ja abivahendid.

Põllumajandusmasinate alal on „Turiba“ suurimaks varustajaks, importides ümmarguselt 65% Lätti toodavaist põllutöömashinadest. Tähtsamale põllutöömashinale makstakse riigi poolt 10—30% väärtusest juurde, aidates seega tõhusalt kaasa põllumajanduse mehhaniseerimisele.

„Turiba“ on ka suurimaid kunstväetiste turustajaid. Kunstväetiste hinnad on riigi poolt määratud kindlaiks, kusjuures hind on kõigis riigiosades ühesuurune. Ka kunstväetiste osas toimetab riik juurde ja eriti neile kunstväetisile, milliste tarvitamise levimist tahetakse soodustada. Nii makstakse lämmastikväetisile juurde 3 Ls (ümmarguselt 2.20 kr.), nitrofoskale 4 Ls (Kr. 2.90) ja kaalisoolale 60 sant. (43 senti) 100 kg kohta. 1938. a. sept. olid tähtsamate kunstväetiste hinnad 1 kg kohta Lätis:

	Lätis		Eestis
	Latti	Ekra.	Ekra.
Superfosfaat . . . . .	7.60	5.40	5.70
Toomasjahu . . . . .	7.80	5.54	—
Kaalisool . . . . .	14.80	10.51	11.70
Tšiilialpeeter . . . . .	17.—	12.—	15.50

Seega on Lätis kõigi kunstväetiste hinnad odavamad kui meil ja eriti tunduvalt lämmastikväetiste omad. Juurdemaksude tõttu soodustatud hinnaolukordade toimel on lämmastik- ja kaaliväetiste tarvitatus tõusnud tunduvalt. 1937. a. tarvitati kokku ca 30 000 tn lämmastikväetisi. Samal aastal tarvitati põllumaa ha kohta väetisi kg-des<sup>1)</sup>

	Lätis	Eestis
P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> . . . . .	10,8	9,0
K <sub>2</sub> O . . . . .	3,5	2,3
N . . . . .	1,9	0,7

<sup>1)</sup> „Agronomiia“ 1938, lk. 885.

Nimetatud juurdemaksude kaasabil on suudetud suhteliselt tunduvamalt suurendada lämmastik- ja kaaliväetiste tarvitamist, milline veel seninigi on jäänud mõlemas maas väga tagasihoidlikule tasemele. Suurem kunstväetiste tarvitus Lätis annab suuremate põllu- ja rohumaasaakide tõttu paremaid arenemisvõimalusi veisekasvatusele ja piimandusele.

Ka jõusöötade osas on toimunud hindade reguleerimine. Kindlaksmääratud jõusöötade hindade tõttu, millised on võrdlemisi madalad, on jõusöötade tarvitus viimaseil aastail suurenenud 80—100%. Segajõusööt, mis koosnes 20% õlikookidest ja 80% nisukliidest, maksus 1938. a. sept. ümmarguselt 8,6 s kg. Eesti segajõusöödas talvel 1938/39. a. oli 50% soojat ja 50% rukist ning hinnaks ühes veokuludega ümmarguselt 13 s. Kuigi nende söötade valgusisaldus on erinev (Läti söödas 15% ja Eesti omas 24%), on segajõusööt Lätis veidi odavam kui meil, mis on tingitud madalaist kindlaksmääratud nisukliide ja linakookide hindadest. Linakookide hind oli samal ajal 13,5 s kg (Eestis 15,0 s).

„Turiba“ meiereimasinate-osakond varustab piimaühisusi pakkimismaterjali, laboratooriumitarvete ja masinatega. 90% meiereimasinaist tuuakse sisse „Turiba“ kaudu. Masinate sissetoomiseks annab luba Põllutöeministeerium pärast seda, kui vastav komisjon, mille koosseisu kuuluvad „Turiba“, põllutöeministeeriumi ja piimatootjate keskühingu (Latvijas piensaimnieku centrala savieniba) esindajad, on selle masinatüübi tunnustanud rahuldavaks. Piima- ja piimasaaduste mihuse parandamise seisukohalt on riiklike juurdemaksudega soodustatud piimajahutajate ja piimaveokannude muretsemist. Piimajahutajaile makstakse juurde ümmarguselt 30% ja piimaveokannudele — ca 14% nende väärtusest.

**Veisekasvatussaaduste müügi korraldamine.**  
*Organisation of Marketing Cattle Products.*  
 13. VIII 21. a. asutatud Latvijas Piensaimniecības Centrala Savienība ehk tõlgitult Läti ühispiimatiluste keskühing oli juba kuni 1. I 38 läti piimasaaduste suurimaks eksportõriks. Sellele keskühingule kuulusid Riia piimatsentraal, piimarestoranid ja kee-

miatehas, milline valmistab kunstsarve ja mitmesuguseid piimatalituses tarvisminevaid kemikaale. Samuti korraldas see keskühing oma liikmeile masinate- ja abiainetete ostmist. Ühenduses uue ühistegevusseaduse kehtimatahakkamisega 1. VII 37 muutis keskühing oma nime, kandes praegu nime: Latvijas Piensaimnieku centrala savienība, mis on tõlkes Läti piimatootjate keskühing. 1. I 38. a. antud seaduse alusel sai nimetatud keskühing või, juustu, kanamunade ja mee väljaveo ainuõiguse. Seega on Lätis meie kahe eksportühingu („Võieksport“ ja „Munaeksport“) asemel üks keskühing, milline rakendab ka munade vastuvõtmisele oma liikmespiimatalituse ja omab võimalusi vahenduskuulude vähendamiseks. Laienenud ülesannete pärast eraldati keskühingust Riia piimatsentraal ja piimarestoranid (arvult 5), ning meiereimasinate ja ehitus- ning masinatehniline osakond läksid „Turiba“le üle. Peale või, juustu, kanamunade ja mee väljaveo korraldamise on keskühingul teisi ülesandeid piimanduse arendamisel, näiteks kuulub nimetatud ühingu juurde osaliselt piimanduslik nõuanne.

**Piimatilustete tegevuse korraldamine ja soodustamine.**  
*Promoting and Regulating of Dairies Activities.*  
 Piimatilustete tegevuse korraldamisele ja soodustamisele on pööratud Läti erilist tähelepanu. Piimanduse korraldamise ja edendamise kavad koostab Põllutöökoja (Latvijas Lauksaimniecības [Kameras] veisekasvatussektiooni piimanduse subsektiooni sekretär, millised kavad arutatakse läbi piimandustegelaste ühisel koosolekul. Sel koosolekul on esindatud kõik piimandust edendavad asutised (esindajad piimasaaduste väljaveo kontrollasutisest, põllutöeministeeriumist, võieksporti keskühingust, põllutöökojast, keskühing „Turibast“ jne.) ning milline koosolek aitab üksikute asutiste tegevuse koordineerimiseks ja otstarbekaks piimanduse korraldamiseks palju kaasa. Nimetatud koosolekul läbiarutatud ja arvustatud kavad viiakse täide põllutöeministri kinnitamisel.

Otstarbeka töökorraldamise ja üksikute asutiste töö koordineerimise tõttu on Lätis piimanduse edendamiseks pandud kehtima tähelepanuväärne korraldusi. Need korraldu-

sed mõjuvad soodustavalt peamiselt kolmes suunas: 1) piima ja piimasaaduste mihuse parandamise, 2) suvise ja talvise piimatoodangu ühtlustamise ning 3) piimatöötlemiskulude alandamise suunas.

Piimasaaduste mihuse parandamise eesmärgiga toimuvad juba eelpoolnimetatud juurdemaksud piimajahutajate ja transportkannude muretsemiseks, juurdemaksud meiereides töötletud piimale, meierite palkade reguleerimine ja preemiade maksmine meieritele, piimauhingute juhatajatele ja kolmele kõige paremale piimatoojale. Eriti meiereides juurdemaksude toimetamisel töötletavale piimale on väga põhjalik reguleeriv mõju piimasaaduste mihuse, toodangu ühtlustamise, piimatoojate arvu tõstmise ja piimatootluste rajoonide korraldamise seisukohalt. Need juurdemaksud on korraldatud selliselt, et need lisanduvad kindlaksmääratud võihinnale piima töötlemise puhul piimatalituses. Seejuures on eksportvõi kindlustatud hind madal, umbes välisturuhindade lähedal. 1938. a. sept. olid kindlaksmääratud võihinnad järgnevad:

	Hinne palli	Hind kg-lt	
		Ls.	Ekr.
I a-kl. või . . . . .	üle 11,5	2,—	1,40
I b-kl. või . . . . .	„ 11,0	1,95	1,37
II a-kl. või . . . . .	„ 9,5	1,85	1,30

Seejuures tuleb tähendada, et II sordi võid ei ekspordita. Kindlustatud võihinnad on seega Lätis madalamad kui meil (tolleaegne kindlustatud võihind Eestis Kr. 1.70). Kindlaksmääratud võihinnale lisanduvate preemiade kõrgus sõltub meiereisse toodud piima mihusest ja toodangu ühtlusest. Piim on mihuse järgi ositatud kolme klassi, kusjuures klassifitseerimise aluseks on:

- 1) mustusproov,
- 2) reduktaaziproov,
- 3) maitse- ja lõhnaproov.

Juurdemaksud on ositatud nelja rühma:

- I rühm. Piimatooja toob piima igapäev ja piim on I-klassiline. Juurdemaks 48 santiimi (34 s) või-kg kohta.
- II „ Piimatooja toob igapäev II klassi piima, ehk ülepäeviti I kl. piima. Juurdemaks 40 sant. (28 s) või-kg kohta.

- III rühm. Piimatooja toob ülepäeviti II kl. piima, kusjuures piimatalitus töötab igapäev või tuuakse igapäev I või II kl. piima, kuid piimatalitus töötab ülepäeviti. Juurdemaks 30 sant. (21 s) või-kg kohta.
- IV „ Piimatalitus töötab ülepäeviti ja piima (I või II kl.) tuuakse ülepäeviti. Juurdemaks 20 sant. (14 s).

Ühes preemiatega olid 1938. a. sept. eksportvõihinnad Eestis ja Lätis võrdlemisi ühesuurused.

Nende juurdemaksude abil on võimalik piimamihuse reguleerimine palju tõhusamalt kui meie praeguse mahaarvestamissüsteeni juures, sest hea piima tootja saab oma piima eest nimetamisväärt kõrgemat hinda (10—20%) kui halvema tootja (III kl. piim). Meil on nimetatud erinevus palju väiksem, nimelt saab hea piima tootja meil 5—10% rohkem hinda kui halvema tootja. Samuti aitab see preemiade-maksmisviis palju kaasa toodangu ühtlustamisele eri aastaaegadel. Kui piimatooja, kes toob igapäev piima, saab 4—14% kõrgemat hinda piima eest kui selline talupidaja, kes toob piima ülepäeviti ja kui sellele lisandub veel või kõrgem hind talvekuul, võib loota selle preemiade viisi juures toodangu ühtlustava mõju ilmnemist. Nimetatud toodangute ühtlustamine aitab kaasa piimasaaduste mihuse paranemiseks, paremaks turgude sissetootamiseks ja piimatöötlemiskulude alandamiseks. Samuti suudetakse suurendada nende preemiade abil piimatalitusesse kokkutoodavat piimakogust. Võrdlemisi madala kindlaksmääratud võihinna tõttu (umbes välisturuhinna-kõrgune), on võihinnad ka siseturul madalamad ja taluvõid valmistajad saavad oma või eest madalamat hinda kui talupidajad, kes veavad piima meiereisse ja kellel on piima puhtale tootmisele pööratud vajalist tähelepanu. Piima meierei kaudu turustades lisanduvad eelpoolnim. preemiad, millised on seda suuremad, mida parem on piim ja mida ühtlasem toodang. See sunnib taluvõid valmistajaid oma piima turustama meierei kaudu, et saavutada paremat hinda. Prof. dr. M. Järviku arvestuse järgi valmistatakse meil aastas umbes 8 milj. kg taluvõid (kogu võieksport

13 milj. kg aastas). Selle või valmistamine on sageli ebaratsionaalne. Või väljatulek on väiksem, sest rasvakaod on kooritud piima ja võipiimaga suured, ning saadud või mihus on halvem kui piimataltituse valmistatud või oma. Kogu talundeis toodetud piima töötlemine meiereides aitaks kaasa selle esmajärgulise väärtusega rasvaine (või) valmistamiseks suuremal kogusel, kui see on praeguse viisi juures samast piimakogusest võimalik, ning suurenev töötletav piimakogus suudaks vähendada töötlemiskulusid piimataltitustes. Võivalmistamine, milline on praegu majutatud veel suurel määral talumajapidamisesse, ning milline toimub seal käsitsi, sageli ebahügieenselt ja algeliste abinõudega, nõuab suurt ajakulu ja seetõttu praeguse tööjõuküsimuse teravnemise puhul on ratsionaliseerimise ses osas tarvilik.

Peale esitletud paremuste aitavad käsitletud preemiad kaasa piimataltituste rajoonide korraldamisele. Kui talupidaja veab ühe piimataltituse rajoonist teise piimataltituse piima, jääb ta juurdemaksudeta. Piimataltituste rajoonid on loetletud piimaühisuste põhikirjades ja kinnitatud ühes põhikirjaga. Kui talundipidaja tahab minna üle teise piimataltituse rajooni, peab ta esitama palve vastavale komisjonile, milline selle küsimuse lahendab.

Piimataltituste elujõu säilitamiseks ja tõstmiseks ning töötlemiskulude alandamiseks on Lätis pööratud suurt tähelepanu piimataltituste võrgu korraldamisele. Senini on piimataltituste võrgu korraldamine toimunud peamiselt laenuasutiste, eriti Läti Maapanga, kaasabil. Käsikäes uue ühistegevuse seaduse kehtimahakkamisega on piimataltituste võrgu korraldamine võtnud kindlama ilme. Piimataltituste võrgu korraldamine on antud põllutööstusministeeriumi ühistegevusosakonna ja piimasaaduste väljaveo kontrollasutise kätte. Uue ühistegevusseaduse nõudel peavad kõik ühised, nende seas ka piimaühised, minema üle normaalpõhikirjale. Seejuures peavad piimaühisuste põhikirjades nende rajoonid olema määratud kindlaks. Eelpoolnimetatud asutised vaatavad läbi rajoonide küsimused ja saavad põhikirjad koostumisteeriumile kinnitamiseks. See tegevus annab võimalusi piimataltituste võrgu korral-

damiseks. Praeguseks eesmärgiks on kaotada piimataltitused alla 1000-tünnilise võitoodanguga aastas (ca 1 250 000 kg piima aastas). Piimataltituste võrgu korraldamisega on saavutatud Lätis senini võrdlemisi silmapaistvat edu. Alates 1931. a. vähenes ühispiimataltituste arv 1937. a-ks 423-lt 272-le ehk 37%. Eestis vähenes ühispiimataltituste arv samal ajal 306-lt 248-le ehk 19%. Piimataltitused on seetõttu muutunud suuremaiks.

### Piimataltituste ositumine suuruse järgi 1929. ja 1937. a.

Division of Latvian Dairies by Size in 1929 and 1937.

	1937			1929		
	Tööt. piima aastas kg	Piimatalt arv No. of Dairies	%	Piimatalt piima aastas Annual Milk Through-put of Dairy	Piimatalt arv No. of Dairies	%
Alla 0,6 milj.	54	19,85	alla 0,5 milj.	249	55	
0,6—1,25 "	48	17,65	0,5—1 "	108	24	
1,25—2,5 "	91	23,46	1—2 "	70	15	
2,5—3,75 "	47	17,72	2—3 "	14	3	
3,75—6,25 "	26	9,56	üle 3 "	14	3	
Üle 6,25 "	6	2,21				
Kokku	272	100,00		455	100	

Kuigi andmed kumbagi aasta kohta, sõltuvalt eriviisilisest rühmitamisest, ei ole hästi võrreldavad, on ilmselt selge, et väiksemate piimataltituste arv on vähenenud umbes viiekordselt ja suurematoodanguliste piimataltituste arv suurenenud tunduvalt. Uue piimataltituste võrgu korraldamise kava järgi tuleks liitmisele seega veel 102 piimataltitust ehk 37,5% piimataltituste arvust.

Piimasaaduste mihuse tõstmisele on mõeldud ka meierite palkade reguleerimise juures. Uued kindlaksmääratud meierite palgad sõltuvad töötletud piimakoguse suuruselt, mille abil on piimataltituse juhataja huvi suunatud piimaläbikäigu suurendamise vastu, kui ka valmistatud või mihusest, kusjuures preemiana makstakse juurde iga valmistatud I-a sordi või kg-le 0,5 santiimi ehk ümmarg. 0,4 s. Selle preemia ülesandeks on äratada meieri huvi ka valmistatava või mihuse vastu.

Käsikäes elavate uus- ja ümberhitamisega ja moderniseerimisega, millised viimasel ajal on võtnud eriti hoogu, soodustab

riik piimatalituste tegevust selleski osas. Nimeelt võimaldatakse piimatalitustele riigi poolt soodustatud hinnaga telliskivide ja katusekivide saamist.

Seega on Lätis pandud kehtima viimasel ajal rida uusi korraldusi veisekasvatuse ja eriti piimanduse edendamiseks. Ostusaaduste impordi ja karjasaaduste müügi tsentraliseerimine riiklikkude soodustuste abil põllutöömashinadele ja kunstväetisile ning põllumajanduse odavahinnalise jõusöödaga varus-

tamine annavad hea pinna veisekasvatuse ja piimanduse arenemiseks. Tarvituseloleva preemiatemakmissüsteemi abil omatakse võimalusi piimamihuse parandamiseks, piimatoojate arvu suurendamiseks ja piimatoodangu ühtlustamiseks eri aastaaegadel. Radikaalse piimatalitustevõrgu korraldamise abil suudetakse neis piimaläbikäike tõsta, selle abil vähendada piimatöötlemiskulusid ja saavutada soodsamaid majanduslikke tulemusi.

## TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

### KALAKAUBANDUS 1938. A. — FISH TRADE IN 1938.

Kalakaubandus 1938. a. möödus elavnemistähe all. Üldkäive tõusis e. a. 2,5 milj. kr-lt 2,9 milj. kr-le, s. o. 16,0%. Kalakaubanduskäibed suurenesid väljaveo- kui ka sisseveo suurenemise tõttu. Kuid siinjuures peab siiski rõhutama asjaolu, et üldkäibe suurenemine sõltus enam väljaveo- kui sisseveo suurenemisest, sest kalakauba väljavedu suurenes e. a. 1,2 milj. kr-lt 1,5 milj. kr-le, s. o. 25,0% ja sissevedu — 1,3 milj. kr-lt 1,5 milj. kr-le, s. o. 15,4%, seega oli väljaveo tõus intensiivsem sisseveo tõusust. Kalakauba väljaveo suurenemine sõltus mõne kalaligi paremast saagist, kuid võib-olla suuremat mõju väljaveo suurenemisele avaldasid just paremad müügieeldused. Koos kalakauba väljaveo intensiivsema suurenemisega vähenes ka kalakaubandusbilansi passiivsus. Kalakaubandusbilanss oli 1937. a. ca 0,1 milj. kr. passiivne, 1938. a. ainult 26 000 kr. Kalakaubandusbilansi passiivsus oli tingitud heeringate sisseveo suurenemisest. M. a. meie oma kalalaevastikul jäi heeringapiüük ära ja seepärast tuli kogu heeringatarvitus katta sisseveoga. Aasta varem, kui meie oma heeringalaevastik käis heeringapiüügil, oli sisseveetud heeringakogus tunduvalt väiksem.

Kalakaubandus viimase 5 aasta jooksul on näidanud järjekindlat suurenemist. 1934. a. oli kalakauba väljaveokogus 1 300 tn, 1935. a. — 1 642 tn., 1936. a. — 1 593 tn., 1937. a. — 1 570 tn. ja 1938. a. — 1 602 tn. Kalakauba sisseveokogused olid alates 1934—38. a. 4 067

tn, 4 917 tn, 5 677 tn, 7 075 tn ja 8 190 tn. Väärtuse järgi oli kalakauba väljavedu 1934. —38. a. 684 000 kr., 810 000 kr., 1 111 000 kr., 1 205 000 kr. ja 1 460 000 kr. Kalakauba sissevedu oli väärtuse järgi 1934—38. a. 505 000 kr., 731 000 kr., 948 000 kr., 1 313 000 kr. ja 1 486 000 kr.

**Väljavedu.** Kalakauba väljavedu väärtusest on viimase 5 aasta jooksul järjekindlalt suurenenud. Väljavedu koguse järgi on püsunud aga enamvähem samal tasemel, näidates mõnel aastal suurenemist, teisel aga väikest vähenemist. Väljaveetavad kalakaubad on aasta-aastalt hinnas paranenud. Võrreldes aga väljaveetud kalakauba väärtuse ja koguse kohta toodud andmeid kalakauba sisseveoväärtuse ja koguse kohta toodud andmetega selgub, et väljaveetavad kalakaubad on tunduvalt kõrgemad sisseveetud kalakaupadest. Väljaveetud kalakauba keskmiseks hinnaks oli 1938. a. 91 s. kg ja sisseveetud kalakauba keskmiseks kg-hinnaks — 18 s.

Väljaveetud kalakaupade seas väljaveo väärtuse järgi omavad tähtsaimat kohta angerjad.

Angerjate väljavedu oli 1938. a. 429,5 tn 790,5 tuh. kr. väärtuses e. a. 410,1 tn ja 581,4 tuh. kr. vastu ehk kaalult tõusis angerjate eksport 4,7% ja väärtusest — 36,0% võrreldes e. a-ga. Väljaveetud angerjate väärtuse suurenemine oli seega tin-

## Kalakaubandus — Fish Trade.

	Kaal kg. — Weight in kg.			Väärtus kr. — Value in Kr.		
	1938	1937	±%	1938	1937	±%
<b>KALAKAUBA VÄLJAVEDU.</b>						
Lõhed, värsked	22 016	17 774	+ 23,9	50 291	37 778	+ 33,1
Angerjad, värsked	429 478	410 065	+ 4,7	790 602	581 398	+ 36,0
Kohad, värsked	472 649	514 365	- 8,1	326 708	344 556	- 5,2
Haugid, värsked	311 235	297 620	+ 4,6	143 641	115 166	+ 24,6
Siiad, värsked	2 800	1 385	+ 72,3	1 008	688	+ 46,5
Laiikad, värsked	252 271	215 578	+ 17,0	78 946	60 297	+ 22,6
Lutsud, värsked	5 478	2 982	+ 84,9	1 728	957	+ 80,6
Forellid, värsked	5 412	7 240	- 25,2	9 534	9 459	+ 0,8
Ahvenad, värsked	58 052	44 767	+ 25,2	18 734	12 046	+ 55,5
Säinad, värsked	—	910	—	—	291	—
Tursad, värsked	2 035	2 651	- 29,2	399	632	- 36,9
Räimed, värsked	11	—	—	1	—	—
Värsked kalad ern.	—	10	—	—	4	—
Tindid, soolat., kuivat.	4 740	6 180	- 23,3	1 976	1 854	+ 6,6
Angerjad, soolatud	469	—	—	938	—	—
Suitsutatud kala, ern.	20	19	+ 5,3	15	15	= 0
Kuivatatud kala, ern.	—	69	—	—	50	—
Heeringad, soolatud	220	9 250	- 97,6	44	1 860	- 97,6
Kilukonservid	9 139	10 375	- 11,9	6 976	9 962	- 0,2
Sprotkonservid	20 177	19 462	+ 3,7	20 793	19 628	+ 5,6
Silmud, marineeritud	2 033	1 480	+ 37,4	1 804	1 293	+ 39,5
Kalakonservid, ern.	107	881	- 87,9	182	1 097	- 88,0
Kalamari (sugut. 1938)	471	890	- 47,1	1 645	1 173	+ 39,6
Vähid (elus)	5 745	6 509	- 11,7	9 165	8 174	+ 12,1
Skumbriad, marineeritud	186	—	—	205	—	—
Sardiinid	52	—	—	60	—	—
Laiikad, kuivatatud	39	—	—	20	—	—
Kokku	1 602 335	1 570 382	+ 2,0	1 460 163	1 205 443	+ 21,1
<b>KALAKAUBA SISSEVEDU.</b>						
Kohad, värsked	—	510	—	—	210	—
Kilud, värsked	178 174	454 866	- 60,8	40 537	183 494	- 60,6
Silgud, värsked	—	124 048	—	—	29 081	—
Austrid, värsked	—	39	—	—	98	—
Heeringad, suitsutatud	294	275	+ 6,9	264	149	+ 77,2
Heeringad, soolatud	6 989 804	4 808 061	+ 45,4	1 357 567	1 014 273	+ 33,8
Kalad, soolatud ern.	—	3	—	—	3	—
Silgud, soolatud	336 591	1 683 765	- 44,4	67 411	131 880	- 48,9
Lõhi, soolatud	—	3	—	—	5	—
Sardiinid, õlis	2 786	3 568	- 21,7	5 544	9 701	- 42,8
Kalad, marineeritud	10	18	- 44,5	27	34	- 20,6
Vähjad, konservitud	67	55	+ 21,8	226	213	+ 6,1
Kalamari, sügiks	—	2	—	—	8	—
Kalamari, sugutatud	1 151	80	+ 3886,0	750	39	+ 2500,0
Eluskalad	—	48	—	—	253	—
Kalakonservid	34	—	—	88	—	—
Kilud, räimed, värsked	81 160	—	—	13 932	—	—
Kokku	8 190 071	7 073 281	+ 15,8	1 486 393	1 313 410	+ 13,2

gitud peamiselt paremast hinnast. Aasta varem saadi väljaveetud angerjaist keskmiselt 140 s. kg, kuna 1938. a. tõusis see 187 s-le. Väljaveetud angerjaist veeti enamus välja Saksa — üle 156 tn. elusana, 243 tn värskena (roogitud). Väljaveo suunusest Saksaale järgnes angerjate väljavedu Rootsi, kuhu veeti angerjaid elusana koguni vähe, kuid seda rohkem värskena — 244 tn. Angerjate eksportmaana esineb ka märgataval kohal Taani, kuhu veeti m. a. elusana üle 17 tn. Teised maad angerjate eksportmaana omavad väiksemat tähtsust.

Teise tähtsama väljaveokalana võiks nimetada koha. Koha veeti välja 1938. a.

326 700 kr. väärtuses e. a. 344 600 kr. vastu, s. o. 5,2% vähem. Koha väljaveos väärtuse langus oli põhjustatud väljaveokoguse vähenemisest. 1937. a. veeti koha välja 514 tn ja 1938. a. 473 tn, s. o. 8,1% vähem. Koha väljaveo tagasiminekut seletatakse Pärnu lahe sügise ja talvise saagi vähesusest tingituna. Suvine saak oli küll hea, kuid tollal olid hinnad madalad, mis takistas koha-eksporti.

Haugi väljavedu oli 1938. a. 311 tn e. a. 298 tn vastu, s. o. 4,6% suurem kui aasta varem. Haugi väljaveoväärtus näitas aga palju suuremat tõusu kui kogus. Haugide väljaveoväärtus oli 1937. a. 115,2 tuh. kr.

ja 1938. a. — 143,5 tuh. kr., s. o. 24,6% suurem, mis oli tingitud peamiselt paremaid hindadest, milliseid saadi välisturul. Haugi väljavedu toimus peamiselt värskena, sealhulgas väiksem kogus elusana, mis veeti peamiselt Rootsi.

Latikate väljavedu näitas m. a. ka tõusu. 1937. a. veeti latikaid välja 215,6 tn ja 1938. a. 252,3 tn, s. o. 17,0% rohkem kui aasta varem. Rohkem kui koguse järgi suurenes latikate väljavedu väärtuse järgi. 1937. a. hinnati latikate väljaveoväärtust 60,3 tuh. kr-le ja 1938. a. — 74,0 tuh. kr-le, s. o. 22,6% rohkem kui aasta varem. Latikate väljavedu oli suunatud Soome, Poola ja väiksemal määral Rootsi.

### Kalakauba väljavedu riikide järgi.

*Exports of Fish Products by Countries.*

	Kaal tn. Weight in tons			Väärtus 1000 kr. Value in 1000 Kr.		
	1938	1937	1936	1938	1937	1936
Saksa . . . . .	461	388	116	813	528	133
Rootsi . . . . .	486	472	456	329	314	290
Poola-Danzig . . . . .	292	253	264	121	76	114
Soome . . . . .	242	214	285	90	76	79
Briti . . . . .	25	61	15	21	70	8
Tšehho-Slovakkia . . . . .	25	38	30	20	30	26
Holland . . . . .	4	21	7	6	29	4
Šveits . . . . .	28	37	63	14	26	45
Austria . . . . .	3	25	5	3	23	4
Prantsuse . . . . .	11	44	65	6	22	40
Müüd riigid . . . . .	30	17	287	37	11	383
Kokku . . . . .	1 602	1 370	1 593	1 460	1 205	1 111

Lõhe veeti välja samuti rohkem kui aasta varem. 1937. a. veeti lõhe välja 17,8 tn ja 1938. a. — 22,0 tn, s. o. 23,9% rohkem. Ühes väljaveo suurenemisega suurenes ka väljaveetud lõhe väärtus. 1937. a. oli lõhe väljaveoväärtus 37,8 tuh. kr. ja 1938. a. — 50,3 tuh. kr., s. o. 33,1% suurem. Väljaveoväärtus suurenes jõudsamalt kui väljaveokogus, mis oli tingitud väljaveetud lõhe eest saadud paremast hinnast. Väljaveoväärtuse järgi oli keskmiseks lõhehinna 1937. a. 21 s. kg ja 1938. a. — 23 s. kg.

Värskeist kaladest, millede väljavedu on suurema osatähtsusega, võiks mainida veel ahvenate väljavedu.

Ahvenaid veeti välja 1937. a. 44,8 tn ja 1938. a. — 56,1 tn, s. o. ligi 25,2% rohkem kui aasta varem. Väärtuse järgi oli väljaveo tõus veelgi suurem. 1937. a. veeti

ahvenaid välja 12,1 tuh. kr. ja 1938. a. — 18,7 kr. väärtuses, s. o. 55,5% rohkem kui aasta varem. Ahvenate väljaveo juures võib samuti nagu eelnimetatud kalaliikide juureski, nimetada suuremat tõusu väärtuse järgi kui väljaveo koguse järgi, mis oli tingitud nende väljaveol saadud paremaid hindadest.

Muude värskekalaliikide väljavedu oli väiksema tähtsusega kui ülalmainitute.

Kalakonservide väljaveos oli tähtsaim koht sprotikonservidel. Sprotikonservide väljavedu tõusis e. a. 19,5 tn-lt 20,2 tn-le, s. o. 3,7% ja nende väljaveoväärtus — e. a. 19,7 tuh. kr-lt 20,8 tuh. kr-le, s. o. 5,6%.

Väljaveetud kalakaupade seas väärrib mainimist veel vähkide väljavedu. Vähke veeti välja 1937. a. 8,2 ja 1938. a. 9,2 tuh. kr. väärtuses. Vähkide väljavedu suurenes seega 12,1% võrreldes e. a-ga.

Tähtsamaks kalakauba väljaveomaaks oli m. a. Saksa. Saksa veeti kalakaupu 813 000 kr., aasta varem 528 000 kr. väärtuses. Väljaveetud kalakoguse järgi oli esikohal Rootsi, kuna Saksa veetud kalakaupad olid kõrgemaväärtuslikud. Saksa veetud kalakaupadest võiks mainida tähtsamaina angerjaid — üle 399 tn, koha — üle 41 tn, lõhe — ligi 10 tn, haugi — üle 2 tn ja muid kalakaupu väiksema koguseis.

Rootsi veeti kalakaupu 329 000 kr. väärtuses ja koguselt 486 tn. Rootsi veetud kalakaupade seas võiks tähtsamalt nimetada koha, mida üksi veeti 328 tn, siis haugi 118 tn, lõhe 10 tn ja muid kalaliike väiksemal määral. Rootsi väljaveetud kalakaupadest väärrib peale värske kala mainimist sprottide väljavedu, mis oli ligi 8 tn, ja vähkide väljavedu, mis oli ligi 6 tn. Kolmandat kohta kalakaupade väljaveos maade seas omas Poola, kuhu veeti kalakaupu kokku 292 tn 121 000 kr. väärtuses. Poola veetud kalakaupade seas omasid tähtsamat kohta haugid, neid viidi sinna 126 tn, latikaid 113 tn, koha 53 tn ja muid kalakaupu väiksemal määral.

Soome veeti kalakaupu 242 tn 90 000 kr. väärtuses. Kõige rohkem läiks latikaid Soome — 138 tn, haugi — 29 tn, koha — 16 tn, muid kalakaupu väiksemal määral.



Teisist maist, kuhu eksporditi kalakaupu, väärteks veel nimetamist Briti, kuhu veeti kalakaupu 25 tn 21 000 kr., Tšehho-Slovakkiasse — 25 tn. 20 000 kr., Šveitsi — 23 tn 14 000 kr. väärtuses ja teisisse maisse väiksemal määral.

**Sissevedu.** Samuti nagu kalakaupade *Imports.* väljavedu, on ka kalakaupade sissevedu viimaseil aastail suurenenud. Sisseveo suurenemises langeb tähtsaim osa heeringaile, milliste sissevedu on viimaseil aastail järjekindlalt suurenenud. 1938. a. tõusis kalakaupade sissevedu e. a. 7 075 tn-lt 8 190 tn-le, s. o. 15,8% ja väärtuse järgi — 1,3 milj. kr-lt 1,5 milj. kr-le, s. o. 13,2%. Sisseveetud kalakaubast oli heeringaid 6 990 tn, s. a. 85,3% kalakaupade üldsisseveost. Heeringate sissevedu võrreldes e. a. näitas tunduvalt suurenenud, aasta varem veeti neid sisse 4 808 tn, seega osutus nende sissevedu 1938. a. 45,4% suuremaks e. a.-st. Väiksem kui koguse järgi oli heeringate sisseveoväärtuse tõus. 1937. a. oli sisseveetud heeringate väärtus pisut üle 1 milj. kr., kuid 1938. a. tõusis see ligi 1,4 milj. kr-le, suurenedes seega 33,8%. Enamus sisseveetud heeringaist toodi Britist — 5 800 tn,

Norrast — 1 000 tn ja teisist riigest väiksemad kogused.

Sisseveetud kalakaupade seas omavad märgatavat kohta veel soolasilgud, olgugi et meie oma silgutoodang on küllalt suur. Rõõmustaval viisil näitas silgu sissevedu m. a. vähenemist, 1937. a. veeti silku sisse 1 684 tn ja 1938. a. 937 tn, seega 44,4% vähem kui aasta varem. Ühes sisseveokoguse vähenemisega näitas ka nende sisseveoväärtus langust. 1937. a. oli sisseveetud silkude väärtus 132 000 kr. ja 1938. a. — 67 000 kr., s. o. 48,9% väiksem. Värske kilu sissevedu, mis e. a. oli võrdlemisi suur, näitas langust üle 60%. 1937. a. oli värske kilu sissevedu 455 tn ja 1938. a. 178 tn. Väärtuse järgi oli värske kilu sisseveo langus veelgi suurem. 1937. a. oli värske kilu sisseveoväärtus üle 133 000 kr., langedes 1938. a. 40 000 kr-le, s. o. ligi 70% väiksem kui aasta varem.

Muude kalakaupade sissevedu on võrdlemisi väike.

Üldiselt võib jääda saavutistega kalakaubanduses rahule. Kuigi kalakaubandusbilanss jäi passiivseks, see passiiviteet oli tunduvalt väiksem kui aasta varem.

## LAEVANDUS

### LAEVASÖIT SADAMATES (PEALE TALLINNA) JAANUARIS JA VEEBRUARIS K. A.

#### ACTIVITY OF HARBOURS (EXCL. TALLINN) IN JAN. AND FEBR.

Talvekuil liikleb laevu ainult üksikuis sadamais. Nii liikles jaan. üksikuid laevu Jaagurahu, Kärkla ja Paldiski sadamas ning veebr. esimesele kahele lisaks Kaberneeme ja Kuivastu sadamas. Liiklemine toimus peamiselt kodusadamate vahel. Sadamate läbikäik jaanuaris ja veebr. oli: (v. tabel).

Suurem osa läbikäigust jaan. kui ka veebr. moodustab Kärkla sadama läbikäik. Peale selle oli elavam tegevus Jaagurahu sadamas. Võrreldes m. a-ga on tänavune

läbikäik sadamais peagu sama suur nagu m. a.

	Rannasõit		Välissõit	
	Saabus	Väljus	Saabus	Väljus
	jaan. veebr.	jaan. veebr.	jaanuaris	vajus
Laevade arv	7 13	8 14	3	2
Laevade maht	864 1336	1279 1472	901	486
Reisijaid	118 229	159 301	—	—
Kaup	121 241	38 124	—	1000

### PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahiturg kahel viimasel nädalal kuni 25. III oli endiselt nõrk, laevade

ülepakumise juures kõigil turgudel. Maa-ilmakaubanduse liikumist mõjustas tuge-

vasti Euroopa poliitiline kriis, milline sun-  
dis kaubandust ettevaatlikkusele, ning millele  
järgnes ka üldine loodus. Paralleelselt seega  
toimus ikka enam riikide segamine kauban-  
dusse, riikide poolt kaupade ostmine suuris-  
koguseis ning vedude juhtimine oma tonnaa-  
žile. Ka avaldab suurt mõju oodatav Inglise  
laevanduse subsideerimine, mis on kavatsatud  
k. a. algusest, võrdudes umb. 12/15/—per. br.  
reg. tn aastas, mis vastavalt tõstab Inglise  
laevade võistlusvõimet. Kuna ka teised suu-  
red Euroopa riigid — Saksa, Prantsuse,  
Itaalia, Belgia, NSVL — subsideerivad oma  
laevastikke õige mõjuvalt, siis muutub tei-  
ste riikide laevade seisund üha raskemaks,  
eriti seal, kus on peamiselt vananenud ton-  
naaz, mille otsesed kulud märksa kõrgemad  
kui moodsel tonnaazil. Seetõttu on iseloo-  
mustav, et viimasel ajal on jäänud seisu just  
viimaste riikide tonnaaz, nagu näitab väga  
kujukalt viimane Baltic & Int. Maritime  
Conference'i kokkuvõte, mille järele oli sei-  
sus III 1939 üle maailma 3,6 milj. br. reg.  
tn. laevu (1. IV 1938 oli 2,2 milj., 1937 3,0  
milj., 1935 7,3 milj.), selle hulgas vastava  
riigi tonnaazist:

Inglise . . . . .	3,3%	Norras . . . . .	7,5%
Saksas . . . . .	1,1%	Rootsis . . . . .	13 %
Prantsuses . . . . .	5,2%	Kreekas . . . . .	24 %
Itaalias . . . . .	5 %	Lätis . . . . .	19 %
Hollandis . . . . .	1,8%	Eestis . . . . .	12 %

Tegelikult Eestis seisab veel kogu purje-  
ja mootorpurjelaevastik sesoonsekt, milline  
ei ole toodud 0/0/0-des, ning märtsis on jäänud  
seisu veel terve rida aurikuid, nii et seisev  
tonnaaz ulatub praegu kokku umb. üle 50 000  
br. tn, mis on üle 25% kogu tonnaazist. Vas-  
tavalt on ka meremehed tööta ning ainult  
palkade kaotus teeb välja kuus võrdlemisi  
suure summa.

Viljavedu oli võrdlemisi tagasihoid-  
lik. Üldiselt kuni 16. III s. a. Euroopasse

veeti 18,8 milj. qr., m. a. 21,2 milj. qr. vas-  
tu. Teatavat elavust viljaveos tekkis vaid  
L.-Ameerika turul, kust Hispaania ostis  
230 000 tn vilja ning peamiselt prahti see kõik  
kreeka laevadega, millised murdsid miini-  
mumileppe ja sõlmisid 3/—4/— alla miini-  
mumi. Kuna ka teised väljaspoolseisvad  
laevad ei pidanud miinimumi, siis Tramp.  
Shipp. Adm. Komitee alandas 16/III Argentiina  
miinimumhinna 200/0, s. o. 20/-le. Selle hin-  
naga prahti võrdlemisi rohkelt laevu, nende  
hulgas ka Inglise lipu all. Ka Inglise ja  
Saksa ostsid L.-Ameerikast suuremaid ko-  
guseid vilja, mida veetakse peamiselt oma  
laevadega.

Balti merel ja metsaveoturul te-  
gevus oli vaikne. Oli vaid nõudmisi vilja-  
veoks Danzigist Põhja mere sadamaisse,  
kuhu maksti 3/— (kullas). Samuti oli fos-  
foriidlaadungeid P. Mere sadamaist Balti  
merre. Metsavedusid oli vaid üksikuid Dan-  
zigist, kuid hinnad olid väga madalad. Su-  
viseks metsaveoks oli võrdlemisi rohkelt  
pakkumisi; kuid pakutavad hinnad on nii-  
võrd madalad, et tehinguid on vähe.

Ajalepingu prahiturg oli samuti ta-  
gasihoidlik, võeti peamiselt suuremaid mo-  
torlaevu. Vähehaist laevadest maksti self-  
trimmer 2200 tn £ 550 12 kuu-le. 4000 dw  
tonnisest laevast 5—6 suvekuuks pakuti  
£ 830.—.

„Chamber of Shipping“ prahiindeks veeb-  
ruaris oli: (1935 = 100).

	Veabr. 1939	±0/0%	± v. veabr. võrr. jaan. 1938.
sõed alla 3000 br. tn. . . . .	95,1	— 4,5	+ 0,7
sõed üle 3000 br. tn. . . . .	108,4	+15,1	— 3,9
vili . . . . .	132,3	— 1,3	— 8,0
metsamaterjal . . . . .	102,8	—	—
põlluramm . . . . .	109,9	— 7,9	+ 8,6
mangid . . . . .	116,8	+ 1,2	—17,4
sulkur . . . . .	130,6	+ 4,4	+12,0
serap, raud, teras . . . . .	136,7	— 0,3	— 2,3
Kokku	121,9	+ 0,6	— 6,2

## PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

### VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade kujunemine m. n. toimus üldi-  
selt e. n. tasemel. Nii noteeriti meie võihin-  
naks Manchesteris 120—122 š cwt, mis on  
võrdne e. n. noteeringule. Samuti noteeriti

soome ja taani võile endine hind, s. o. vasta-  
valt 124—126 š cwt (Manchesteris) ja 135—  
136 š cwt (Londonis). Ka Saksast saadav  
hind jäi endisele tasemele. Vastavalt hinda-

dele ja väljaveetud võikoguste vahetõrude kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihinnaks 164 s kg franko saatejaam. Tendents selgusetu.

Võitagarade liikumine Inglises näitas märtsi esimesel kolmandikul suurenemist. Seejuures ületas 11. III ladudes seisev võikogus 1937. a. sama aja võikoguse tunduvalt ning oli peagu võrdne m. a. tagavarade seisule. Või sissevedu Inglisse oli veebr. 20% võrra väiksem kui m. a. samal ajal. K. a. esimese kahe kuu jooksul imporditi võid Inglisse 1 464 686 cwt, s. o. 4% vähem kui m. a. samal ajal. Sissevedu suurenes Austraaliast, Hollandist, Lätist, Leedust, Ungarist ja Argentinast.

Või sissevedu Belgiasse on näidanud viimaseil aastail vähenemist. Nii oli või sissevedu Belgiasse järgmine: (cwt) 1935. a. — 118 854, 1936. a. — 72 689, 1937. a. — 44 368 ja 1938. a. 22 681. Peamised Belgia võituru varustajad on Taani ja Holland.

**PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.**  
**EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS**

	N ä d a l a s		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	20./III 26./III 1939	18./III 19./III 1939	1./I kuni 26./III	1./I kuni 27./III	1./I kuni 28./III
<b>VOI (tonni)</b> <i>Butter (tons)</i>	216,7	209,0	2049,0	1981,5	1741,9
<b>Sellest:</b>					
Saksa . . .	96,8	91,9	905,0	685,2	769,0
Inglisse . . .	119,9	117,1	1122,9	1241,8	809,6
<b>MUNAD</b> (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	342	1820	2897	328	—
<b>Sellest:</b>					
Inglisse . . .	—	1980	2015	328	—
Saksa . . . .	270	540	810	—	—
<b>PEEKON</b> (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	79,5	57,6	574,5	460,7	506,8
<b>LINA (tonni)</b> <i>Flax (tons)</i>	11,9	73,3	2657,4	1701,8	2553,8
<b>Sellest:</b>					
Inglisse . . .	—	—	1816,2	1076,8	975,7
Belgiasse . . .	—	—	50,7	—	110,2
Soome . . . .	11,9	22,5	125,4	98,5	151,9
Saksa . . . .	—	50,8	689,4	4,9	743,3
Prantsusasse . . .	—	—	172,8	819,0	491,8

**JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.**

Juustuturul on seisund halvenenud. Inglises kui määrava tähtsusega turul, on märgata vaikust ja hinnad näitavad langust. Veebruaris oli juustu import Inglisse 28% väiksem kui 1938. a. Samal määral on veebruaris vähenenud juustu sissevedu ka P.-Am. Ühendriigesse. Kokku on kahe esimese kuu import P.-Am. Ühendriigesse 3% väiksem kui m. a.

Kuna turustamisega on raskusi, siis on Holland suutnud veebr. eksportida vaid 3 886 tn juustu m. a. 4 472 tn vastu, s. o. 13% vähem. Tagavarad on kaugelt suuremad kui m. a. samal ajal ja hinnad näitavad langust.

Saksa juustuturul ei esine suuremaid muudatusi ja hinnad püsivad.

Tallinnas noteeriti 27. III juustule endised hinnad. Nii maksub eksportjuust, mis on vanem kui 120 päeva, järgmist hinda:

Sveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli . . . . .	120 s. kg.	110 s. kg.
12 B " . . . . .	117 " "	107 " "

Juusturatta raskus:  
80 kg. ja üle      alla 80 kg.

11 A " . . . . .	118 " "	108 " "
11 B " . . . . .	115 " "	105 " "
10 ABC palli . . . . .	106 " "	106 " "

Siseturujuustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 85—125 s. kg, hollandi juust 95—105 s. kg, backsteini juust 95—105 s. kg ja tilsiti juust 105—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg, 45% — 120—160 s. kg ja 50% rasvasisaldusega juustuhinnaks 150 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

Juusturatta raskus:  
80 kg. ja üle      alla 80 kg.

12 A palli . . . . .	160 s. kg.	150 s. kg.
12 B " . . . . .	147 " "	137 " "
11 A " . . . . .	148 " "	138 " "
11 B " . . . . .	195 " "	125 " "

**PEEKONITURG. — BACON MARKET.**

Peekoniturul on seisund muutusetu. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis on endiselt 92 š tsn. Võrreldes m. a. sama ajaga

on praegune hind 1 š võrra nõrgem. K. a. II veerandi kohta määrati Eestile lisakvoote 5536 tsn. peekonit, mis moodustab 50% põhikontin-

gendist. Teatavasti oli I veerandi lisakvoote ainult 3066 tsn., mis moodustas 30% jooksvast põhikontingendist. Seega kujuneb peekoniekspord Inglisse esmakordselt jälle tunduvalt suuremaks pärast 1933. a. kvoote-süsteemi kehtimapanekut. Käesoleva aasta I veerandi peekoniekspord ulatub 6840 pallile 5149 palli vastu 1938. a. samal ajavahemikul. Seega on senini peekoni väljavedu suurenenud 1691 palli ehk 33%, mis vastab 3382 seale.

K. n. maksavad eksporditapamajad peekon-sigade eest 2 senti kõrgemat hinda kui m. n.

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	92	87		Siseturu-
55,5—59 "	87	83		hinnad
72,5—75 "	87	83		
75,5—80 "	88	79		

#### Elussigade hinnad:

100—120 kg. raskused	61 s.	eluskaalu-kg.
121—160 "	67 "	" "
üle 160 "	61 "	" "

Elussigade hinnad jäeti muutmata, ainult kaalu alamäär tõsteti 100 kg-le.

### TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul püsis m. n. endiselt rahulik tegevus. Nõudmist rahuldab pakkumine, millest tingituna jäid hinnad suuremosalt püsima endisele tasemele. Veiste pakkumine keskmine, samuti ka nõudmine. Väikest nõrgenemist võis märgata väiksemate ja keskmises rammususes pullide hindades, milliseid eksporditakse Soome. Kuu kontingendi täitumisel aga kaldus m. n. viimaste nõudmine nõrgenema, mis põhjustas ka väikese hinnalanguse. Tendents veistele noteeriti eelolevaks nädalaks püsiv.

Nii maksus nädala keskmiselt suurmütgil veiselihha: Suured pullid: rammusad 53—55 s. ja keskmised 52—54 s. kg. Väiksemad pullid: rammusad 53—55 s., keskmised 50—52 s. ja lahjad 48—50 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt eeltoodud sortidele maksusid suured pullid 33—31 s. ja väiksemad pullid 27—30—32 s. kg. Lehmad ja härjad: nuumatud 56—60 s., rammusad 50—55 s., keskmised 43—48 s. ja lahjad 37—43 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt 20—25—31—35 s. kg. Mullikad: nuumatud 55—60 s., rammusad 52—55 s., keskmised 50—52 s. ja

lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi 22—27—31—34 s. kg. Vasikalihha turul ei ole senini veel nimetamisväärsset ülepakkumist. Kuna ees on pühad, siis ei ole karta, et enne pühi vasikalihahinnad langeks. M. n. maksusid tapetud vasikad ühes nahaga järgmiselt: nuumatud 60—65 s., rammusad 50—55 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt rammususele 27—36—38—45 s. kg. Tapetud lambaid vähe, millest tingituna püsib nõudmine hea. Nii maksusid tapetud lambad ilma nahata: rammusad 63—68 s., keskmised 55—63 s. ja lahjad 50—55 s. kg. Eluskaalu järgi 37—44 s. kg. Ekspordilambalihha hindade noteermiskomisjoni koosolekul noteeriti eksporditava värske lambalihha hinnaks Tallinna tapamajades headuse järgi 100—105 s. kg., eluskaalu hinnaks franko saatejaam 41—44 s. kg. Sealihha pakkumine keskmine. Tapetud sead maksusid: noored 76—80 s., peekonkaalulised 77—80 s., rasvasead 74—76 s., lihasead 73—75 s. ja vanad suured emised 65—70 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid sead 60—61 s. kg.

### TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkade turul püsib seisund endiselt muutmata. Toornahkade hindade noteermiskomisjoni koosolekul 22. III s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 23. III — 29. III s. a. järgmiselt:

Veisenaahad, värskest I sort 70 s., II sort 63 s., ja praaknaahad 50 s. kg, soo-

latud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknaahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskest kuni 3,5 kg kr. 3.50 tk, II sort värskest raskemad kuni 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.10 ja III sort praaknaahad kr. 1.75 tk. Tendents selgusetu.

Lambanaahad I sort OJ kr. 3.10 tk.,

II sort J kr. 2.75 tk., III sort L kr. 2.00 tk.,  
IV sort K kr. 1.50 tk ja V sort praakna-  
had kr. 0.50 tk. Tendents selgusetu.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg

ja üle ning värsked nahad 20 kg ja üle  
kr. 11.— tk., II sort soolatud nahad alla  
17 kg ning värsked nahad 20 kg, kr. 8.00 tk.  
ja III sort praaknahad — kr. 5.00 tk.

### KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

M. n. paranesid kanamunade hinnad välisturul. Ilmade jahenemise kui ka konservimise tõttu vähenes munade pakkumine, mille otseseks tulemuseks oli hindade paranemine. Samuti avaldas teatud mõju hindade kujunemisele suurenenud sisseostud lähenevate pühade tõttu. Vastavalt välisturult saadavaile hindadele tulnuks meie eksportmunade hinnaks noteerida 55 s kg, e. n. 40 s kg kohta. Kindlustatud hinna tõttu noteeriti aga eksportmunade hinnaks 90 s kg ja siseturumunade hinnaks 80 s kg franko kogumispunkt.

Kanamunakaubanduse läbikäik maailmaturul on k. a. esimesel kahel kuul näidanud

suurenemist. Nii veeti Inglisse, s. o. maailma tähtsamale munaturule k. a. kahel esimesel kuul 8% enam kui m. a. samal ajal. Sissevedu suurenes peamiselt Iirist, Taanist, Hollandist ja Rumeeniast. Seevastu aga Soomest ja Egiptusest vähenes munade sissevedu Inglisse tunduvalt.

Belgia, kes oli varemil aastail üks tähtsamaist munaeksportmaist, on viimseil aastail näidanud ses suhtes tagasiminekut. Nii oli näit. munade väljaveedu Belgiast 1938. a. ainult 136,6 milj. tk, olles ühtlasi ka 35% väiksem 1937. a. väljaveost.

### PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon Börsikomitee juures noteeris 27. märtsil s. a. Tallinna kohta järgmised hinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. liiter ja piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s. liiter ja piimatööstustele 9 s. liiter. Piimapakkumine veidi tugevam kui nõudmine ja seetõttu talupidajatel tekivad vähemad ülejäägid. Tänavune suur piimapakkumine on tingitud kaugemalt piimaühingute piirkondadest autodega piimaveost Tallinna suuremas ulatuses kui oli seda varematal aastatel. Seetõttu tänavu on piimahind Tallinnas ühe sendi võrra odavam kui oli möö-

dunud aastal samal ajal. Praeguse hinna juures on talupidajail kasulikum rasvaseimat piima viia kohalikku meiereisse, kui seda linna saata.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas . . . . .	17—18	—	14—15	12
Tartus . . . . .	16—17	13	—	10
Narvas . . . . .	15	12	—	10
Pärnus . . . . .	17—19	13	—	12
Viljandis . . . . .	15	—	—	11
Valgas . . . . .	15	—	—	10
Rakveres . . . . .	15	—	—	11
Võrus . . . . .	—	—	—	10—11

### TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturul m. n. toimus väike hindade kõvenemine, kuid seda ei või võtta püsivana, sest m. n. teraviljahindade kõvenemine võis sõltuda enam poliitilisest, kui kaubandusseisundist. Nädala keskmised nisuhinnad näitasid paranemist, kuna rukkihiinad üldjoonis jäid e. n. tasemele. Üldiselt mõjustavad teraviljaturu seisundit Argentiina suured tagavarad, aga samuti ka Kanadast saabunud teated sealsest talinisuoraste heast seisundist. P.-Am. Ühendriiges on samuti talinisuoraste seisund hea, kuid teated suve-

nisu kasvupinna kohta näitavad, et viimast kavatsetakse piirata.

Nisuhind Liverpoolis tõusis kv-lt e. n. 8,52 kr-lt 8,60 kr-le, Chicagos 9,56 kr-lt 9,58 kr-le ja Winnipegis 8,50 kr-lt 8,61 kr-le.

Rukkihiinades ei olnud märgata tõusu, seevastu võis koguni märkida nädala keskmiselt väikest langust. M. n. keskmiselt oli rukkihiinaks Chicagos 6,39 kr. per. kv., e. n. 6,40 kr. vastu ja Winnipegis 6,04 kr. e. n. 6,06 kr. vastu.

Maisihind näitas samuti kui rukkilgi väikest langust. M. n. noteeriti nädala keskmiselt maisihinnaks Chicagos 7,23 kr. per. kv. e. n. 7,24 kr. vastu.

Sisemaa linnade turgudel teraviljahindades suuremaid muudatusi ei olnud, arvatud välja kohaliku tähtsusega muudatused.

### LINATURG. — FLAX MARKET.

M. n. ostis saksa suuremaid koguseid lina Poolast, Leedust, Eestist ja Lätist. Kokku osteti ca 5 500 t, sellest suurem osa Poolast ja Leedust.

Sellise suure koguse lina ostmine aitas linaturgu teatud määral kõvendada. Kuigi selle tagajärjel linahind ei tõusnud, aitab see siiski praegusi hindu stabiliseerida.

Järgi jäänud tagavarad kõigis Balti riigis on õige napid. Ainult Poolas arvatakse veel  $\frac{1}{3}$  lina olevat järgi jäänud, s. o. ca 10 000 t, millest 2 000 t olla juba Poola oma ketrusvabrikule müüdüd.

#### Linahinnad Šotis

	22. III 99	15. III 99
Võru-Petseri R . . . . .	£ 85 —86	£ 85 —86
Pärnu ülepuhastatud R . . . . .	£ 84 —85	£ 84 —85
Pärnu takk I sort . . . . .	£ 57 —58	£ 57 —58
Läti livonia R . . . . .	£ 82.10—84	£ 82.10—84

Linahinnad Šoti turul on püsinud endisel tasemel vähemalt nominaalselt.

Läti lina uuest saagist on müüdüd £ 82 eif.

Nõudmine lina järele Šotis omab praegu siiski juhuslikku iseloomu. Ainult üksikud vabrikud ostavad juhuslikult väiksemaid partiisid.

Nõudmine linaseemne järele Lääne-Euroopas oli elav ja läbimüüdüd linaseemne kogus oli märksa suurem kui eelmisel aastal. Sellele vastavalt arvestatakse ka uut linakasvupinna tõusu Belgias, Hollandis ja Prantsuses. Seejuures märgitakse, et kõik siniõielise linaseemne tagavarad on müüdüd läbi, kuna valgeõielise linaseemne tagavaru jätkus.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 24. III noteeriti lina kokkustuhinnad eelmise nädala tasemele.

Tendents püsiv.

Siseturu kokkustuhindades ei ole küll niimetamisväärt muudatus, kuid ostuhuvi näib suurenevat. Senini turustamata linakogused on õige väikesed.

### KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Harilikult on meil märts väiksemaid kartulite väljaveo kuist. Sama seisund ilmnes ka k. a. märtsis.

Kauema vaheaja järele alustati m. n. ladudes kartulite sortimist. On loota, et söögikartulite tagavaru, millised juba m. a. lõpul võeti kokku, saab nüüd realiseerida. Sortimine ja pakkimine kestab k. n. lõpuni. Kogusummas läheb välja üle 1 000 tn. Selle koguse väljasaatmiseks ei jätku praegu Tallinna ladudes olevaist kartuli tagavaradest, vaid 10—20 vagunit võetakse veel maalt juurde. Väljasaatmine toimub aprilli esimesel päeval.

Piiritusvabrikud ostavad praegu veel tööstuskartuleid, kuid mitmed vabrikud lõpetavad lähemal päevil piirituse valmistamise.

Tärglisvabrikuis seisab töö endiselt.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 27. III 99 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul raudteejaamades: kr. 3,20—3,30 kv.
2. Tööstuskartul piiritusvabrikuis: 13—16 senti tärglise kg ehk kr. 2,60—3,20 kv.

Tendents püsiv.

### AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Nõudmine apelsinide järgi on kujunenud tänava ootamatult palju suuremaks kui ta oli seda m. a. samal ajal. Vaatamata sellele,

et importörid varustasid end tänava välispuuviljaga suuremal kogusel kui m. a. on praegu tunda tagavaradest puudust ja näib,

et pühade eel nõudmise suurenedes on oodata apelsinide hinnatõusu. Praegu maksuvad apelsinid Tallinna turul kuni 20 s. tk.

Õunte pakkumine on väike. Kõige parimaist kodumaa õuntest nõutakse 120 s. kg ja enam. Välismaa õunu on toodud sisse üsna vähe ja need on saadaval ainult kauplusis.

Sibulate hind on jaemüügil Tallinna turul langenud 5 s. kg-lt. Sibulate tagavarad tootjail on võrdlemisi suured, kuna sibulaid hoiti kevadeks, arvestades eelmiste aastate hinnatõusu. Näib, et sibulate hinnad lähemal ajal langevad veelgi, sest väljaveo võimalusi praeguste siseturuhindade juures ei ole loota.

Aedsaaduste eksport märtsis oli senini minimaalne. Veeti välja mõned partiid aedviljakonservide.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 24. III järgmiselt:

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskulu-

detta franko kokkuostupunkt 16 s. kg. Tendents püsiv.

Sigurid, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17,5 s. kg. Tendents püsiv.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn, ca 5 kg neto-plekknõu 2.80 kr. Tendents kindel.

Võrreldes eelmise noteeringuga 3. III on sibulate hind langenud 1 s. kg-lt kuna sigurite ja konservkurgide hind on jäänud muutmata.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 27. III:

	s. kg.		s. kg.
Õunad, kodum.	50—120	Spinat . . . . .	400
Jõhvikad . . . . .	40		s. tk.
Sibul, vene . . . . .	20—25	Apelsinid . . . . .	9—20
Peakapsas . . . . .	20—25	Sidrunid . . . . .	7—11
Hapukapsas . . . . .	20—25	Kurgid, hapend. . . . .	2—6
Peet . . . . .	15	Kurgid, marineer. . . . .	5—7
Porgand . . . . .	15—25	Rohel. sibulad . . . . .	5—7
Kõrvits . . . . .	15—25		s. kimp
Rabarber . . . . .	150	Redised . . . . .	15—20
Salat . . . . .	300—350	Murulauk . . . . .	5

## KALATURG. — FISH MARKET.

Peipsil hoogsalt arenev kalastus andis m. n. rahuldavalt haugi, latikat ja ahvenat, kuna kohasaak väheneb.

Pärnu lahe kohasaak näitab suurenemist.

Nädala kestel veeti välja kala ja kala-kaupa 44 960 kg, sellest koha 7250 kg, haugi 9740 kg, latikat 19 700 kg, ahvenat 3920 kg ja kalakonservide (õlisprotte) 4350 kg.

Koha läks Rootsi 3310 kg, Poola 2680 kg, Šveitsi 1100 kg ja teisisse maisse 160 kg.

Koha peamiselt I valikus, millisest rannikul maksti 100—110 s. kg. Väljaveetud koguses esines Peipsi koha 2950 kg ja Pärnu lahest 4300 kg.

Haugi veeti välja Poola 9230 kg, ülejäänud väikesed kogused — Soome ja Šveitsi.

Haugist maksti rannikul 45—50 s. kg.,

Latikat eksporditi Soome 11 820 kg ja Poola 7880 kg.

Ka latikahind rannikul näitab tõusu. Kalureile maksti 38—43 s. kg.

Ahvenat veeti Soome 3540 kg, ja Rootsi 380 kg.

Siseturukalakaubandus. Pühade eel suurenenud väljaveo tõttu oli siseturg varustatud nõrgalt parimate kalasortidega. Vähe oli müügil haugi ja suuremaid latikaid. Kõrgete hindade tõttu arenes kaubitsemine nõrgalt. Suuremaist parima valikuga latikaist nõuti kuni 70 s. kg., elu-ahvenat pakuti 70—75 s. kg ja eluvärske merevete ahvenat müüdi 50—60 s. kg. Peipsi ahven 25—40 s. kg. Kohahind püsis endisel tasemel, I valik kuni 150 s. kg.

Räimekaubandus: M. n. merel valitsevate muutlikute ilmadega oli ka räime ja kilusaak kõikum, kuid arvestades praegust hooaega arenes see siiski võrdlemisi rahuldavalt. Räimi ja kilu tuli müügile Kolga rannast ja Vihterpalu-Paldiski rajoonist peagu iga päev kord suuremais kord väiksemis koguseis. Laupäeval tekkis Tallinna turul isegi

ummik ja osa räämeist jäi realiseerimata. Müügihind 28—30 s. kg. Nädala kestel nõuti 30—35 s. kg. Tartu kalahallis 30—35 s. kg. Narva turul 20 s. kg.

Kilu müügihind Tallinnas 25—28 s. kg. Nädala keskmistel päevadel nõuti kuni 40 s. kg. Tartus 30—35 s. kg. Nõudmine kiludele elav. Kaup müüdi läbi.

Tursakaubanduses valitses elav tegevus. Turski tuli müügile Tallinna kalasadamaga kaudu päevas 7000—9500 kg. Kalasadamast maksti 5—8 s. kg. Üksikuist partiidest 9 senti kg. Ka koormatega ja veoautodel tuli turule rohkesti turski. Müügihind terve kalana suuremad 7—10 s. kg, väiksemad 10—13 s. kg. Lõigatult 10—13 s. kg. Rohkesti saadeti turski müügile sisemaale ja

teisisse linnadesse. Tartus müüdi 13—20 s. kg. Narvas 12 s. kg.

#### Tähtsamate kalaliikide müügihinnad:

	Tallinnas	Tartus	Narvas
Koha, I valik, värske	130—150	100—130	125
Koha, II valik, "	100—120	—	—
Siig, "	100—120	—	—
Haug, "	45—70	40—60	50—60
Ahven, elus	65—70	—	—
Ahven, mere, värske	50—60	—	—
Ahven, järve, "	25—40	8—40	20—40
Latikas, "	35—70	25—60	20—50
Luts, "	40—50	—	40
Särg, "	30—35	—	—
Kiisk, "	—	15—20	—
Merotint, "	40—45	40—45	40
Järvetint, "	35—40	25	—
Räim, "	28—30	30—35	20
Kilu, "	25—28	30	—
Tursk, "	7—18	13—20	12

## INFORMATSIOONI OSA

### EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

*Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,*

#### AKTIVA

23. märtsil 1939. a.

#### PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides . . . . . 40 843 354,98 vällisraha . . . . . 16 497 980,33	1. Põhikapital — <i>Capital</i> . . . . . 5 000 000,—
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin</i> . . . . . 1 258 688,48	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> . . . . . 1 276 038,89
3. Sisevekalid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekalid . . . . . 8 775 709,89 põllumajandusl. . . . . 1 679 077,78 metsatööstusl. . . . . 87 861,18	3. Eritagavarakapita'id . . . . . 4 122 865,94
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitusele . . . . . — teistele *) . . . . . 13 574 773,24	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatõhed liikvel . . . . . 53 657 038,— b) jooksvad arved: valituse . . . . . 20 532 189,20 pankade . . . . . 10 963 892,57 teised . . . . . 2 785 258,90
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> . . . . . 3 458 116,50	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> . . . . . 19 862 307,91
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> . . . . . 32 078 529,84	
<u>118 199 091,47</u>	<u>118 199 091,47</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 65,21 %  
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

\*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 799 831,10  
Includes Ekkr. 799 831,10 guaranteed by the Government.

JUHATUS.



# VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

## POOLA. Importkonverents Varssavis. — *Import Conference in Warsaw.*

Importkonverentsi kokkukutsumise ülesanne anti Tööstus-kaubandusministri poolt Väliskaubandusnõukogule juba 1938. a. mais, kusjuures ühtlasi anti üsna täpsad eeskirjad selleks tööks. Uurimustööd pidid üldiselt sisaldama: sisseveo praeguste vormide, meetodite ja sisseveoallikate hindamist riigimajanduse pikaajaliste vajaduste ja huvide seisukohalt ning näpunäidete andmist ostuvormide, meetodite ja allikate parimaks teostamiseks. Nende põhijoonte järgi pidi töötama välja erialade referaadid. Ka nende koostamiseks olid ministri poolt antud juhised, ja nimelt tuli neis käsitada järgmisi küsimusi: a) sisseveo pidevuse kindlustamine majandusest mittesõltuvate tökete ja segaduste juhuks, b) sisseveo vahetuks tegemine (see on liigsete vahetalitajate väljalülitamine), c) sisseveole soodsamate krediitingimuste saavutamine, d) soodsamate hindade ja transferdi saavutamine, e) sisseveo abitoimingute (transport, kindlustus speditsoon, pangatoimingud jne.) ülevõtmine Poola kätte, f) tähtsamate kaupade tagavarade loomine riigis, g) tugeva ja uueaegse kaubandusaparaadi loomine.

Nende teemade kohaselt töötati välja 18 erialade referaati, nimelt:

- 1) Ins. K. Bajer: Tekstiiltoorained (puuvill, vill, räbalad, džuu, siid);
- 2) E. J. Czleniawski: Tubak;
- 3) Ins. K. Fangor: Mitteraudmetallid (vask, alumiinium, tsink, nikkel, elavhõbe);
- 4) J. Gorniak: Pipar ja teised vürtsid;
- 5) J. Kawczyński: Lõunamaised puuviljad;
- 6) Ins. M. Laubitz: Savid ja sama liiki toorained;
- 7) H. Maiss: Riis;
- 8) T. Marchlewski: Heeringad ja teised merekalad;
- 9) J. Pfeiffer: Toornahad;
- 10) J. Pfeiffer: Parkained ja ekstraktid;
- 11) Dr. J. Piotrowski: Kautšuk;
- 12) A. Rojewski: Tsink-, mangaan- ja tinamullad;
- 13) Dr. P. Serota: Karusnahad;
- 14) B. Stypinski: Paberitoorained;
- 15) Ins. L. Szelenberg: Ölisialdavad seemned ja talmeriigi päritoluga õlid ja rasvad;
- 16) Ins. E. Trepka: Keemilised toorained;
- 17) E. Wenckel: Kohvi, kakaoterad ja tee;
- 18) Ins. T. Zamoyski; Loomarasvad.

Need referaadid moodustavad rikkaliku literatuuri erialade kohta ja antakse trükkis välja Väliskaubandusnõukogu poolt. Referaadid vaadati läbi Väliskaubandusnõukogu poolt moodustatud redaktsioonikomisjonis ning seejärel tehti ülesandeks valmistada rida sünteetilisi referaate.

Viimased kantigi ette 2. ja 3. III asetleitud importkonverentsil, kuhu oli kutsutud kokku ligi 450 majanduselu esindajat ja mille avakõne pidas Tööstus-kaubandusminister A. Roman.

Need sünteetilised referaadid olid järgmised: St. Waschek: Poola sisseveo struktuur ja reformi teed; K. Lastowitschek: Sisseveo finantsteenistus; W. Bartosiak: Meretaguse kaubanduse abitoimingute poola ettevõtete kätte ülevõtmise meetodid ja abinõud; E. Bobkowic: Kaubandusettevõtete puudused ja vajadused impordi alal; K. Gadowski: Oma juurdepääs koloniaaltoorainele; A. Marchwinski: Esiletoodud sooviavalduste teostamisabinõud.

Need referaadid ja diskussiooni korras avaldatud mõtted antakse läbitöötamiseks Kaubavahetuse Komiteele (ministeeriumide vaheline organ, millest võtavad osa ka majanduselu esindajad), milline omalt poolt peab korraldama lähemaid nõupidamisi eriteadlastega, ning siis esitama oma konkreetsed ettepanekud Tööstus-Kaubandusministeeriumile ja Väliskaubandus-nõukogule.

Kõik need referaadid moodustavad ulatusliku literatuuri. Teatava üldkokkuvõtte konverentsil avaldatud mõtteist annab A. Marchwinski referaat, mille tähtsamad mõtted on:

Sisseveo kontsentratsioon. Iseloomustavalmaks vaatetks, mis avaldus kõigis referaatides ja kõnedes, on vaade, et Poola import on liiga killustatud. Liiga suur

kaubasaajate arv Poolas paneb neid nõrgemas seisundisse välismaise müüja suhtes. Tehingute sõlmimine väikesele kogusele ei võimalda parema ostuallika otsimist enda algatusel ega võimalda reglementeerimissüsteemi tegevust samas suunas. Ainult sisseveo koondamine tugevamaise kätte võimaldab tema ratsionaliseerimist järgmisel kujul: vahetalitajate keti lõhendamise, soodsamate hindade ja krediitide saavutamise, kasulikum transpordi ja kindlustuse korraldus ning lõpuks konsignatsiooniladude ja -tagavarade loomine. Kõige lihtsamaks ja paremaks abinõuks selle saavutamiseks on sisseveolubade andmine ainult suuremale kogusele.

Kaubanduse ja tööstuse osa sisseveos. Senine praktika ses küsimuses on olnud muutlik. Peetakse soovita- vaks, et põhimõtteliselt importöriks peab olema kaupmees ja ainult eriti põhjendatud juhtudel võib tööstus importida vahetult. Ffirmade ja kaupade nimestik, kellele ja mida lubatakse vedada sisse, tuleb võtta erilisele uurimisele.

Sisseveolubade andmise poliitika. Sisseveolubade andmisel tuleb anda eelistust järgmises järjekorras: 1) vahetu ost algallikast või vahetalitajate ahela lõhendamise, 2) vedu Poola laevallimidega, Poola kindlustus ja maakerite abi, s.o. vahetu vedu Gdyniasse, 3) objekti kvalifikatsioon, 4) ja alles viimasel kohal — teiste tingimuste ühevõrdsuse puhul — varem omandatud õigused.

Sisseveolubade kestus. Kõigis referaatides arvustatakse praegust korda, s.o. 2-kuist kontingentide ositust ja 3-kuist sisseveolubade kehtivust. Nõutakse mõlemate pooleaastast kestust. Kuid pidades silmas sisseveokontrolli vajadust saaks seda käsitleda ainult teatavate kaupade kohta.

Hindade kontrolli tuleb teostada seega, et hindade kõrgelekrumimisel võetaks sisseveoluba ära.

Üldiselt võib tähendada, et importkonverents kinnitas vajadust mõjustada importobjektide valikut ja ostumetodeid administratiivvõimu korraldustega väga suures ulatuses.

### Sprottide sissevedu Rootsi. — Imports of Sprats from Sweden.

Gdynia tööstus- ja kaubanduskoja algatusel sõlmiti poola importijate ja rootsi sprottide-eksportijate vahel kokkulepe sprottide ostuks Rootsi. See kokkulepe korraldab kalade otsest ostu Rootsi ja või-

maldab poola importijail sõlmida tehinguid senisest soodsama hinna alusel. Ostu-müügi-tehinguid sõlmitakse käesoleva hooaja kestel Gdynia tööstus-kaubanduskoja kontrolli ja järelevalve all.

### Poola kartuliekспорт 1937. ja 1938. a. — Polish Potato Exports in 1937 and 1938.

Kartulite väljavedu Poolast 1937. a. oli 469 767 kv 5 091 tuh. zl. väärtuses, sellest:

1938. a. 359 545 kv 3 196 000 zl. väärtuses, sellest:

	Kv.	tuh. zl.
Prantsusse . . . . .	140 756	1 487
Belgiasse . . . . .	124 289	1 005
Šveitsi . . . . .	48 498	564
Itaaliasse . . . . .	84 905	456
Portugali . . . . .	30 904	403
Argentiinasse . . . . .	27 858	548
Prantsuse Marokosse . . . . .	13 094	157
Hispaaniasse . . . . .	12 004	130
Uruguaisse . . . . .	10 161	200
Saksa . . . . .	8 448	47
Austriaasse . . . . .	3 334	37
Inglise . . . . .	2 634	32

	Kv.	tuh. zl.
Belgiasse . . . . .	164 302	1 264
Prantsusse . . . . .	129 182	1 097
Šveitsi . . . . .	18 551	214
Itaaliasse . . . . .	15 121	230
Prantsuse Marokosse . . . . .	9 085	122
Portugali . . . . .	7 490	84
Argentiinasse . . . . .	2 499	43
Inglise . . . . .	1 088	11
Saksa . . . . .	708	6
Hollandiasse . . . . .	304	8

Seemnekartulid Poola statistikas ei ole näidatud eraldi.

## P.-AM. ÜHENDRIIGID.

### Vineerelumajade tööstuse edukas areng P.-Am. Ühendriikides.

*Successful Development of Plywood House Building Industry in U.S.A.*

Aastaid kestnud odavaid üksikelamuid tootvate tööstuste tegevus on saanud uue tõuke edukaist katseist vineeriga. Selle põhjuseks on menethuse areng vineerseinte valmistamiseks mitmest kihist, millised liidetakse lahustamata ja välismõjudekindla sünteetilise vaiguga, kasustades suurt kuumust ja survet. Kuna katseil terasest, metallraamidest jne. majade ehitamiseks oli vähe tagajärgi mittekiillaldase kuludesäästu tõttu, võimaldab vineerikasustamine tunduvalt ehitusmaterjali ja -palkade säästu ja avab suuri võimalusi tööliselamute ehitamiseks eestlinnades ja maal.

Vineerelamu peamiseks pioneeriks on Foster Cunnison Housing Corporation, New Albany, Ind. Cunnisoni firma tegeleb majade ehitamisega, milliseid müüakse 3795 \$ — 7425 \$, arvatud kaasa kõik kütte-, valgustus-, kanalisatsiooni jne. seadised. Nimeetatud firmal on haruorganisatsioon enam kui 50 linnas ja on viimase kahe aasta jooksul ehitanud üle 600 maja 22 osariigis. Senine tegevus oli siiski katselise iseloomuga. Käesoleval ajal tegeleb firma uue müügikorralduse organiseerimisega, mille kohaselt vineerelamuid müüakse edaspidi vaid suurte asundusallade jaoks, kas töölisühingutele või avalikele ehitusettevõtetele. Kava näeb ette kõigi võimalike majatüüpide masstootmist köögi, 3 toa ja vannitoaga elamute jaoks. Magamistoad on varustatud ülestõstetavate vooditega. Säärase elamu kuuüür kujunevat 13 \$.

Cunnison-majad ehitatakse suures ulatu-

ses vabrikus, nagu seinad, põrandad, katused, laed. Puu seotakse kunstliku vaiguga ja kaetakse seestpoolt isoleerkihtidega. Siseseinad valmistatakse poleeritud puust, kuna välisseinad on sääraselt töötletud, et neid võidakse pärast maja ülesseadmist soovi kohaselt värvida. Majade plaan on koostatud sääraselt, et hiljem võidakse tellida juurde uusi tube, palkoneid, garaaše jne., milliseid on hõipus liita majade külge. Samasuguseid eesmärke taotleb ka Speedwall Co, Seattle, kasustades kunstlikku vaiku ja ehitades vabrikus seinu koos uste ja akende raamidega. Praegu püstitatakse sellelaadseid asundusi paljudes linnades, eriti oleks nimetada Fort Wayne, Ind. Vastupanuvõimelise ehitusmaterjali tootmisega vineerist tegeleb aktiivselt ka liidu metsadevalitsus. Vineerimajade kokkupanekul võidakse kasustada edukalt ka õppimata töölisi, kuna töö on niivõrd lihtsustatud.

Kunstvaiguga liimitud vineeri tähtsus masselamute ehitamisel nähtub veel sellest, et viimaseil kuul on vineerimüük näidanud suurt tõusu. Ühendriige juhtiv vineerikontsern U. S. Plywood Corporation, New York, arvestab kolme viimase kuu vineeritarvituse tõusu 58%, millest vaid väike osa langeb lennukite tootmise suurenemisele. Hiljutipeetud elamute-ehitamiskonverentsil tähendas Raymond V. Parsons Manville Corporation'ist, et vineerelamust kujuneb väiksema sissetulekuga rahvakihtide elamute peatüüp, millega võidakse tulevikus edukalt lahendada Ühendriige korterikriisi.

## ROOTSI.

### Piiritus- ja viinatoodangu tõstmine.

*Increasing Production of Spirit and Vodka.*

Kartulite suure ülejäägi tõttu pöördus Kristiansandi lääni majandusühing palvega valitsuse poole, määrata suuremaid tööstuskartulite koguseid piirituse tootmiseks. Vastav kontrollasutis andis loa suurendada piiritustoodangut 5 milj. l-le tingimusele, et seeläbi ei mõjustataks tööstuskartulite kontingenti piirituse tootmiseks järgmisel aastal.

Nii võib oodata k. a. rootsi piiritustoodangu suurenemist 5 milj. l.

Rootsi vineerivabrikute ühingu ja a/s. Vin-och Spritcentralen'i vahel saavutati kokkulepe 3 milj. l viina lisatoodanguks k. a. Selle uue viinakoguse hinnaks määrati 28 ööri varemata kokkuleppe kohaselt toodetava viina hinna 31,25 ööri pro liiter vastu.

### Rootsi kliiringarved välisriikidega. — *Swedish Clearing Accounts with Other Countries.*

„Aftonbladet“ 17. III s.a. toob üle vaate Rootsi kliiringarvete kohta, milliseid tal on 8 välisriigiga. Rootsi tuli 1937. a. sisseveost 24,2% kliiringu teel, väljaveost läiks samal aastal 17,3% kliiringu kaudu.

Rootsis on n.ö. täieline kliiring ainult Saksa ja Itaaliaga. 1938. a. läiks Rootsist Saksa sealt sissetoodud kaupade eest 428 milj. kr.; Rootsi sai samal ajal oma ekspordi eest Saksa 371 milj. kr. 57 milj. kr. ülejääki Saksa kasuks kasustab viimane pooles osas endiste Rootsi nõudmiste katteks. Kui asi läheb selles suunas edasi, nagu 1939. a. on senini näidanud, on Rootsil veel enam lootust, et Saksa tasub tema vanad nõudmised.

Kliiringarve saldo Itaaliaga oli 1938. a. lõpuks 2,4 milj. kr. Itaalia kasuks. Itaalia ostvat nüüd 1. IV-ks välja kõik endised vekslid, millega vana võlg Rootsile oleks lõplikult tasutud.

Kuigi Ungariga maksmised ei teostu

kliiringameti kaudu, valvab viimane siiski ühe esindaja abil Budapestis Rootsi-Ungari kaubavahetuse järele.

Kreeka ja Hispaania suhtes võib kõnelda teatud „statistilisest kliiringust“, mille abil jälgitakse kaubavahetuse arengut ning püütakse seda mõjustada soovitud suunas. Hispaania vastu on Rootsil juba pikemat aega 20 milj. kr-ne nõudmine, mis on viimasel ajal vähenenud ainult mõne miljoni võrra. Kuna rootslased kreeka tubaka suitsetamiselt on siirdunud enam virginia tubaka suitsetamisele, näitavad tubakaostud Kreekast tagasiminekut. Selle asemel püütakse sissevedu Kreekast tõsta puuvilja- ja veiniostudega.

Kliiringameti tegevus Eesti, Türgi ja Läti suhtes on peamiselt suunatud sellele, et saada kätte Rootsi nõudmisi nende maa- de vastu. Türgi võlgneb Rootsile 9 milj. kr., mille kättesaamiseks on enam lootusi pärast hiljutisi kaubanduslikke läbirääkimisi.

### Rootsi tööstus jaanuaris 1939. a. — *Swedish Industry in January, 1939.*

„Sveriges Industriförbundet“ toodanguindeks näitab jaanuari kohta kergemat tõusu. Üldindeks, mis nov. ja det. kohta oli 116, tõusis 1939. a. jaan. 117-le. M. a. jaan. oli see indeks 120.

Spetsiaalindeks masinatööstuse kohta näitab tõusu 2 punkti võrreldes det., sama

nähtus kordub rühma kohta „muu tarbimiskaubatööstus“. Tselluloosi- ja paberitööstus näitab tagasiminekut 3 punkti. Ühe punkti võrra on toodang vähenenud toitainete, tekstiil- ja konfektsioonitööstuses. Raua- ja terasetööstuses ei ole muudatusi.

Indeksite aluseks on 1935. a.

## BELGIA.

### Muudatusi kondentspiima eksportmäärusis Belgias.

*Changes in Export Regulations for Condensed Milk in Belgium.*

Majandusteateis nr. 1, 1939 toodud Belgia kondentspiima eksportmääruste § 2 p. b on tehtud järgmine muudatus:

b) piimannõud peavad olema pakitud kinnisisse kastidesse või papist karpidesse, millede kaaned ja küljed on varustatud ametliku kontrollmäärgiga, mis on kastidele põletatud rauaga, kuna karpidele on see vajut-

tatud templiga. Märk kannab tumedavärvilist belgia lõvi kujutust ja kirja „Belgique-Contrôle de l'État“ ja selle all „Rijkscontrole-België“. Selle kõrval leidub järjekorranumber, mille all asub täht „A“ või „B“, sõltuvalt sellest, kas kondentspiim on suhkru- või suhkruilisandusega.

## LÄTI.

### Telliskivide väljavedu Rootsi. — *Brick Exports to Sweden.*

A/S. Kieglis (Telliskivi) müüs hiljuti Rootsi 5 milj. telliskivi, millede laadimisega

laevadele on juba alustatud. Sellega algatab Läti oma uut eksportharu.